

Plan wynikowy z wymaganiami edukacyjnymi przedmiotu wiedza o społeczeństwie w zakresie rozszerzonym dla klasy 4 szkoły ponadpodstawowej*

(do podręcznika *Maciej Batorski, Wiedza o społeczeństwie. Podręcznik dla szkół ponadpodstawowych 4. Zakres rozszerzony.*)

* Plan wynikowy został skonstruowany na podstawie **ROZPORZĄDZENIA MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ z dnia 30 stycznia 2018r. w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego, technikum oraz branżowej szkoły II stopnia.**

Autorzy: Antonina Telicka-Bonecka, Jarosław Bonecki

Temat (rozumiany jako lekcja)	Wymagania na ocenę dopuszczającą Uczeń:	Wymagania na ocenę dostateczną Uczeń:	Wymagania na ocenę dobrą Uczeń:	Wymagania na ocenę bardzo dobrą Uczeń:	Wymagania na ocenę celującą Uczeń opanował wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:
I. Ład międzynarodowy					
1. Zasady i podmioty prawa międzynarodowego	– wyjaśnia pojęcia: <i>ład międzynarodowy, prawo międzynarodowe, prawo humanitarne, traktaty międzynarodowe, traktaty westfalskie, organy wykonawcze, sądy międzynarodowe, Karta</i>	– wyjaśnia pojęcia: <i>jurysdykcja, akredytacja, embargo, precedencja, łac. pacta sunt servanda, łac. bona fides, łac. nemo iudex in causa sua, Deklaracja zasad prawa międzynarodowego, zasada wzajemności</i>	– przedstawia rodzaje traktatów międzynarodowych – omawia rodzaje najważniejszych relacji w prawie międzynarodowym – wyjaśnia, jaką rolę w stosunkach międzynarodowych odgrywa prawo	– charakteryzuje źródła prawa międzynarodowego – porównuje podmioty prawa międzynarodowego – analizuje rodzaje umów międzynarodowych, w których stroną jest państwo polskie	– uzasadnia, dlaczego Stolica Apostolska jest unikatowym podmiotem prawa międzynarodowego – dokonuje analizy i ocenia skuteczność poszczególnych sposobów oddziaływania na państwa łamiące prawo mię-

	<p><i>Narodów Zjednoczonych</i></p> <p>– wymienia zasady prawa międzynarodowego</p>	<p>– podaje podstawowe zasady stosunków międzynarodowych</p>	międzynarodowe		dzynarodowe
2. Międzynarodowe stosunki polityczne	<p>– wyjaśnia pojęcia: <i>stosunki międzynarodowe, system międzynarodowy, system: jednobiegunowy, dwubiegunowy, wielobiegunowy, państwa małe, minipaństwa (miniaturowe), państwa zależne, państwa upadłe i upadające</i></p> <p>– wymienia czynniki, które decydują o sile strategicznej państw</p>	<p>– wyjaśnia pojęcia: <i>stratyfikacja, polaryzacja modelu międzynarodowego, państwa nieuznawane, mocarstwa, mocarstwa ponadregionalne, państwa średniej rangi</i></p> <p>– przedstawia klasyfikację państw ze względu na pozycję międzynarodową</p>	<p>– charakteryzuje współcześnie państwa nieuznawane, separatystyczne</p> <p>– przedstawia podział państw ze względu na siłę strategiczną</p> <p>– wyjaśnia, na czym polega polaryzacja systemu międzynarodowego</p>	<p>– charakteryzuje współczesny układ sił na świecie</p> <p>– określa pozycję Polski w stosunkach międzynarodowych</p> <p>– na podstawie tekstu źródłowego: <i>Podstawy stosunków międzynarodowych</i> dokonuje analizy na temat polaryzacji systemu międzynarodowego</p>	<p>– uzasadnia, jaką rolę odgrywają Wyspy Salomona w geopolitycznej rywalizacji mocarstw</p> <p>– analizuje, jaki model ładu światowego powstanie w pierwszej połowie XXI w.</p> <p>– dokonuje analizy, które państwa odgrywały rolę mocarstw w przeszłości, określa, co decydowało o ich wyjątkowej pozycji i co przesądziło o ich upadku</p>
3. Mocarstwa regionalne na drodze do dominacji międzynarodowej	<p>– wyjaśnia pojęcia: <i>supermocarstwo, WNP – Wspólnota Niepodległych Państw, Euroazjatycka Wspólnota Gospodarcza, Or-</i></p>	<p>– wyjaśnia pojęcia: <i>PPP – parytet siły nabywczej, państwa grupy G8, G7, kleptokracja, Szanghajska Organizacja Współpracy, MER-</i></p>	<p>– wyjaśnia, czym jest BRICS</p> <p>– przedstawia potencjał Unii Europejskiej z wybranym krajem BRICS w odniesieniu do róż-</p>	<p>– porównuje potencjał supermocarstwa z mocarstwami ponadregionalnymi</p> <p>– na podstawie źródła porównuje</p>	<p>– uzasadnia, które kryterium jest najistotniejsze dla wskazania potęgi państwa</p> <p>– dokonuje analizy sytuacji międzyna-</p>

	<p><i>organizacja Układu o bezpieczeństwie Zbiorowym</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia znaczenie regionalnych i ponadregionalnych organizacji międzynarodowych dla budowania pozycji mocarstwowej krajów grupy BRICS 	<p><i>COSUR – Wspólny Rynek Południa</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia modele ładu światowego – wskazuje, które państwa są uzależnione od dostaw ropy naftowej z zewnątrz 	<p>ných kryteriów porównawczych</p> <ul style="list-style-type: none"> – wskazuje państwo spoza grupy BRICS, które ma największe szanse na dołączenie do grona wschodzących mocarstw 	<p>potencjał USA i mocarstw regionalnych w 2020 r. (wybrane kryteria)</p> <ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje Republikę Południowej Afryki (piąty członek grupy BRICS), odnosząc się do różnych aspektów pozycji tego państwa na świecie 	<p>rodowej i wewnętrznej Chin, Indii, Rosji i Brazylii</p> <ul style="list-style-type: none"> – ocenia, czy USA utrzymają pozycję światowego lidera do połowy XXI w.
<p>4. Znaczenie zasobów w polityce międzynarodowej</p>	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcia: <i>bezpieczeństwo surowcowe, bezpieczeństwo energetyczne, miks energetyczny, bezpieczeństwo narodowe, zasada zrównoważonego rozwoju, odnawialne źródła energii (OZE), surowce strategiczne, gaz ziemny, metale szlachetne, metale ziem rzadkich</i> – omawia, czym 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcia: <i>Organizacja Krajów Eksportujących Ropę Naftową OPEC, Baltic Pipe</i> – wskazuje poważne zagrożenia dla rozwoju ludzkości w połowie XXI w. – przedstawia mechanizmy oddziaływania państw za pomocą zasobów naturalnych na politykę międzynarodową 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje różnego rodzaju surowce strategiczne – wskazuje kraj najbardziej niezależny surowcowo na świecie i uzasadnia swój wybór – wyjaśnia, jaki jest stan zasobów surowcowych Polski – omawia mechanizmy oddziaływania państw za pomocą zasobów naturalnych na politykę międzynarodową 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje bezpieczeństwo surowcowe i bezpieczeństwo energetyczne – analizuje stan słodkiej wody w Polsce i na świecie, sporządza raport na ten temat – na podstawie źródła statystycznego porównuje strukturę produkcji energii w przedstawionych państwach, rozważa, który z krajów ma 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia bezpieczeństwo energetyczne Unii Europejskiej w świetle samodzielnie zgromadzonych danych – wyjaśnia, w jaki sposób nowoczesne technologie pozwalają na zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii (OZE) w globalnym miksie energetycznym – dokonuje analizy, w jakim zakresie wojna w Ukrainie w

	jest różnego rodzaju bezpieczeństwo surowcowe i energetyczne			najlepszy, a który – najgorszy miks energetyczny z punktu widzenia: a) ekonomii, b) ekologii	2022 r. wpłynęła na miks energetyczny przedstawionych państw
5. Zależności między bogatymi i biednymi państwami	<p>– wyjaśnia pojęcia: <i>bogata Północ, biedne Południe, kraje rozwinięte i wysoko uprzemysłowane, kraje rozwijające się, kultura masowa, Organizacja Narodów Zjednoczonych do spraw Oświaty, Nauki i Kultury (UNESCO), Europejski System Handlu Emisjami, Europejski Zielony Ład</i></p> <p>– wymienia czynniki, które warunkują postęp cywilizacyjny na świecie</p>	<p>– wyjaśnia pojęcia: <i>merkantylizm, międzynarodowe stosunki gospodarcze, forum gospodarcze G6, G20, Grupa 77, międzynarodowe stosunki kulturalne, polityka kolonizacyjna, języki pidżynowe, Międzynarodowa Unia Ochrony Przyrody, Ramowa Konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu z 1992 roku, protokół z Kioto, porozumienie paryskie</i></p> <p>– wyjaśnia mechanizmy zmniejszające dysproporcje rozwojowe między państwami</p>	<p>– charakteryzuje międzynarodowe stosunki gospodarcze i kulturalne</p> <p>– omawia politykę zrównoważonego rozwoju</p> <p>– wskazuje na mapie kraje bogatej Północy, biednego Południa oraz kraje, które należą do bogatej Północy, ale znajdują się na południowej półkuli</p>	<p>– charakteryzuje postanowienia na szczytach najbogatszych państw</p> <p>– analizuje stan środowiska naturalnego i zagrożeń, jakie niesie za sobą efekt cieplarniany</p>	<p>– uzasadnia potrzebę zwiększania udziału biokomponentów w paliwach</p> <p>– analizuje dysproporcje rozwojowe między państwami bogatymi i biednymi</p> <p>– dokonuje analizy złożoności zależności politycznych, ekonomicznych i kulturowych między państwami</p>

<p>6. Wymiary globalizacji</p>	<p>– wyjaśnia pojęcia: <i>globalizacja, integracja, indywidualizm, unifikacja, macdonaldyzacja społeczeństwa, Światowe Forum Społeczne</i></p> <p>– wymienia globalne marki</p> <p>– omawia wpływ globalnych korporacji na współczesną politykę, gospodarkę i społeczeństwo</p>	<p>– wyjaśnia pojęcia: <i>detytorializacja, homogenizacja kultury, ruchy alterglobalistyczne</i></p> <p>– omawia przejawy globalizacji</p> <p>– przedstawia historyczne początki globalizacji</p> <p>– przedstawia wpływ globalnych mediów na przemiany społeczno-kulturowe na świecie</p>	<p>– charakteryzuje wpływ rozwoju gospodarczego na zmiany w środowisku naturalnym</p> <p>– przedstawia szanse i zagrożenia, jakie niesie za sobą zjawisko globalizacji</p> <p>– wyjaśnia wielowymiarowość pojęcia <i>globalizacja</i></p> <p>– wyjaśnia, na czym polega rola transnarodowych korporacji we współczesnym świecie</p>	<p>– charakteryzuje oba światy opisane w tekście</p> <p>– na podstawie tekstu źródłowego <i>Dżihad kontra McŚwiat</i> wyjaśnia, na czym polega paradoks obu światów</p> <p>– na podstawie tekstu źródłowego <i>Dżihad kontra McŚwiat</i> ocenia, w jakim stopniu tekst Benjamina Barbera, politologa i filozofa amerykańskiego, pochodzący z 1996 r., jest obecnie aktualny</p>	<p>– uzasadnia, jaki wpływ na społeczność międzynarodową ma globalizująca się gospodarka: pozytywny czy negatywny</p> <p>– analizuje wpływ globalnych mediów, korporacji transnarodowych, organizacji międzynarodowych na ład międzynarodowy, światową gospodarkę oraz prawa człowieka</p>
<p>7. Jakie są wady i zalety globalizacji? – dyskusja</p>	<p>– wyjaśnia pojęcie <i>globalizacja</i></p>	<p>– omawia tekst źródłowy <i>Ekspert: procesy globalizacji mają zarówno pozytywne, jak i negatywne konotacje</i> oraz wymienia przykłady pozytywne</p>	<p>– przedstawia wady, zalety, szanse i zagrożenia globalizacji</p>	<p>– na podstawie tekstów źródłowych analizuje podłoże powstania zjawiska globalizacji</p> <p>– uzasadnia własne stanowisko</p>	<p>– argumentuje własne stanowisko na forum publicznym</p>

		nych i negatywnych skutków tego zjawiska.		odpowiednimi argumentami	
8. Ład międzynarodowy – lekcja powtórzeniowa	jw.	jw.	jw.	jw.	jw.
9. Ład międzynarodowy – lekcja sprawdzająca	jw.	jw.	jw.	jw.	jw.
II. Konflikty międzynarodowe					
10. Charakterystyka konfliktów zbrojnych	– wyjaśnia pojęcia: <i>wojna, konflikt zbrojny, organizacja państwa, secesja, junta, wyścig zbrojeń, agresja, diaspora, cyberwojna, demoralizacja społeczeństw, destabilizacja gospodarki</i>	– wyjaśnia pojęcia: <i>aberracja, Arabska Wiosna Ludów, casus belli, konflikty asymetryczne, aktywiści, Anonymus, wojna zastępcza (tzw. proxy war)</i> – omawia rodzaje wojen (konfliktów zbrojnych) – przedstawia przebieg i skutki wybranego konfliktu zbrojnego po 1989 roku	– charakteryzuje przyczyny wybranych konfliktów w XX wieku – przedstawia skutki konfliktów zbrojnych na świecie na wybranych przykładach – na podstawie źródła kartograficznego <i>Ofiary min lądowych, wojennych niewybuchów i bomb kasetowych w 2018 roku</i> na wybranych przykładach omawia konflikty	– charakteryzuje przyczyny, stopień zaangażowania i skutki udziału wojsk polskich w konfliktach zbrojnych w Iraku i Afganistanie – analizuje przyczyny wojen oraz rodzaje współczesnych konfliktów zbrojnych – na podstawie źródła kartograficznego <i>Kraje ogarnięte Arabską Wiosną Ludów,</i>	– analizuje tezę Benjamina Franklina dotyczącą konfliktów zbrojnych <i>Nigdy nie było dobrej wojny i złego pokoju</i> – na podstawie źródła kartograficznego <i>Mapa konfliktów zbrojnych w 2020 r.</i> analizuje, jakie mogłyby być skutki ataku cybernetycznego na różne systemy i bazy danych

			zbrojne, których skutkiem były wypadki z minami i niewybuchami	rozważa, w jaki sposób destabilizacja państw północnoafrykańskich wpłynęła na politykę, gospodarkę i zagadnienia społeczne w Europie	
11. Separatyzm a prawo międzynarodowe	– wyjaśnia pojęcia: <i>prawo narodów do samostanowienia, Rok Afryki, separatyzm, ETA, Partia Pracujących Kurdystanu, irredentyzm, Armia Wyzwolenia Kosowa, regionalizm</i>	– wyjaśnia pojęcia: <i>Deklaracja Praw Osób Należących do Mniejszości Narodowych, Etnicznych, Religijnych i Językowych, Tamilskie Tygrysy</i> – przedstawia informacje na temat reakcji poszczególnych rządów i organizacji międzynarodowych na referendum katalońskie z 2017 roku	– charakteryzuje wybrane przykłady separatyzmów we współczesnym świecie i reakcję opinii międzynarodowej na nie – na podstawie tekstu źródłowego <i>Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych</i> wyjaśnia ideę samostanowienia narodów – na podstawie tekstu źródłowego <i>Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych</i> wyjaśnia, jak cytowany fragment omawia ochronę	– analizuje różnice między separatyzmem, irredentyzmem a regionalizmem – na podstawie tekstu źródłowego <i>Karta Narodów Zjednoczonych</i> wyjaśnia zasadę samostanowienia narodów – na podstawie źródła kartograficznego <i>Mniejszość węgierska w państwach ościennych</i> analizuje, jakie konsekwencje mógłby mieć wspierany przez rząd w Budapeszcie separatyzm	– uzasadnia, w jaki sposób poszczególne rządy i organizacje międzynarodowe argumentowały one swoje stanowisko na temat referendum katalońskiego z 2017 roku – analizuje orędzie prezydenta Stanów Zjednoczonych Thomasa Woodrowa Wilsona z 8 stycznia 1918 r. i ocenia, jak została w nim rozwinięta idea prawa narodów do samostanowienia – analizuje, jak jest interpretowane prawo narodów do samostanowienia

			<p>mniejszości narodowych i etnicznych w kontekście przepisów prawa międzynarodowego</p>	<p>węgierski na Słowacji i w Rumunii dla wybranych państw lub organizacji</p>	<p>– rozważa wypowiedź czeskiego pisarza Karel Čapka <i>Regionalizm wzbogaca życie; separatyzm je zubaża</i> oraz odnosi go do czasów, w których żył pisarz oraz do współczesności</p>
<p>12. Konflikty międzynarodowe i etniczne w Europie zachodniej i środkowej</p>	<p>– wyjaśnia pojęcia: <i>konflikt w Irlandii Północnej, powstanie wielkanoce, Sinn Féin, Irlandzka Armia Republikańska, krwawa niedziela, Brexit, separatyzm szkocki, regionalizm walijski, wojna dziesięciodniowa, Republika Macedonii Północnej, SFOR – Siły Stabilizacyjne NATO, konflikt w Kosowie</i></p>	<p>– wyjaśnia pojęcia: <i>Plantacja Ulsteru, porozumienie wielkopiątkowe, Zgromadzenie Irlandii Północnej, Szkocka Partia Narodowa, Walijskie Zgromadzenie Narodowe, Jugosłowiańska Armia Narodowa (JNA), Siły Obrony Terytorialnej, UNPROFOR – Siły Ochronne Organizacji Narodów Zjednoczonych, EUFOR Althea – misja pokojowa Unii Europejskiej</i> – przedstawia gene-</p>	<p>– charakteryzuje genezę i przebieg wybranych konfliktów międzynarodowych i etnicznych w Europie zachodniej i środkowej – przedstawia złożoną etnicznie sytuację Belgii – porównuje i ocenia sposoby rozwiązywania problemów międzynarodowych i etnicznych w Europie</p>	<p>– na podstawie tekstu źródłowego <i>Tragedia w Srebrenicy, Sekretarz Generalny ONZ, Kofi Annan, Ośrodek Informacji ONZ w Warszawie</i> wskazuje bezpośrednich i pośrednich odpowiedzialnych za masakrę w Srebrenicy – na podstawie źródeł kartograficznych <i>Narodowości zamieszkujące Jugosławię w 1990 roku</i> i <i>Narodowości zamiesz-</i></p>	<p>– uzasadnia, w jakim stopniu wojna w Ukrainie wpływa na bezpieczeństwo Polski – na podstawie źródeł kartograficznych <i>Wyznania religijne w Irlandii Północnej w 2011 r., Wyniki referendum w 2016 r. w Irlandii Północnej</i> i <i>Wyniki wyborów parlamentarnych w 2019 r.</i> dokonuje analizy i ocenia możliwe perspektywy dalszych losów Irlandii Północnej</p>

		zję oraz stan obecny relacji grecko-tureckich na Cyprze		<i>kujące państwa byłej Jugosławii w 2015 r. analizuje i porównuje zmiany etniczne na obszarze byłej Jugosławii i wykazuje dominujące tendencje</i>	
13. Konflikty międzynarodowe i etniczne na obszarze poradzieckim	– wyjaśnia pojęcia: <i>aneksja Krymu, Euromajdan, Doniecka Republika Ludowa (DRL) i Ługańska Republika Ludowa (LPR), protokół miński, Naddniestrze, rewolucją róż, Osetia Południowa, Abchazja, konflikt azersko-ormiański</i>	– wyjaśnia pojęcia: <i>rewolucja godności lub ukraińska wiosna, drugi protokół miński, Naddniestrzańska Republika Mołdawska, wojny osetyńsko-gruzyńskie, wojna abchasko-gruzyńska, Republika Górskiego Karabachu</i> – przedstawia genezę i przebieg wybranych konfliktów międzynarodowych i etnicznych na obszarze poradzieckim	– charakteryzuje przyczyny oraz przebieg I i II wojny ceczeńskiej oraz omawia aktualną sytuację społeczno-polityczną w Czeczeni – przedstawia zaangażowanie Federacji Rosyjskiej w konflikty zbrojne na obszarze poradzieckim	– porównuje i ocenia sposoby rozwiązywania konfliktów w Europie Zachodniej i na obszarze poradzieckim – na podstawie źródła statystycznego <i>Liczba ofiar konfliktu w Abchazji i Osetii Południowej w latach 1991–2011</i> dokonuje analizy skutków tych konfliktów	– analizuje sytuację społeczno-polityczną mniejszości narodowych na terenie Federacji Rosyjskiej – na podstawie źródła statystycznego <i>Liczba ofiar konfliktu o Górski Karabach w latach 1989–2020</i> i źródła kartograficznego <i>Skala ofiar konfliktów w północnej Afryce i południowo-zachodniej Azji w 2020 r.</i> analizuje zasięg i skalę zaprezentowanego konfliktu

<p>14. Konflikty międzynarodowe i etniczne na obszarze Środkowego i Dalekiego Wschodu</p>	<p>– wyjaśnia pojęcia: <i>konflikt w Afganistanie, interwencja radziecka w Afganistanie, talibowie, Al-Kaida, Państwo Islamskie (IS), Republika Koreańska, Koreańska Republika Ludowo-Demokratyczna, rozejm w Panmun-dżomie, Narodowy Front Wyzwolenia Moro (MNLF), Islamski Front Wyzwolenia Moro, Konflikt o Kaszmir, deklaracja tashkiencka, status autonomiczny</i></p>	<p>– wyjaśnia pojęcia: <i>Islamska Republika Afganistanu, Islamski Emirat Afganistanu, Międzynarodowe Siły Wsparcia Bezpieczeństwa (NATO-ISAF), Afgańskie Narodowe Siły Bezpieczeństwa, IS-K, rebelia Hukbalahap (Huk), Moro, Abu Sayyaf, Islamscy Bojownicy o Wolność Bangsa-moro</i> – przedstawia genezę wybranych konfliktów międzynarodowych i etnicznych na obszarze Środkowego i Dalekiego Wschodu</p>	<p>– charakteryzuje przebieg wybranych konfliktów międzynarodowych i etnicznych na obszarze Środkowego i Dalekiego Wschodu – wyjaśnia, w jaki sposób ideologia komunistyczna wpłynęła na sytuację polityczną i międzynarodową na Półwyspie Indochińskim – na podstawie tekstu źródłowego R. Tomańskiego <i>Uciekinierzy z kraju więzienia</i>, forsal.pl, 20 maja 2016, przedstawia sytuację społeczno-polityczną w Korei Północnej</p>	<p>– porównuje i ocenia sposoby rozwiązywania wybranych konfliktów międzynarodowych i etnicznych – na podstawie źródła statystycznego <i>Liczba ofiar konfliktów zbrojnych i zamachów w Afganistanie w latach 1989–2020</i> dokonuje analizy skutków tego konfliktu – na podstawie źródła kartograficznego <i>Skala ofiar konfliktów w Azji Centralnej w 2020 r. wg Uppsala Conflict Data Project (UCDP)</i> analizuje skutki konfliktów zbrojnych w Azji Centralnej – porównuje sytuację polityczną i międzynarodową</p>	<p>– uzasadnia, które z państw Azji Środkowej i Wschodniej jest najbardziej niestabilne wewnętrznie oraz przedstawia argumenty na poparcie swojego wyboru – analizuje informacje i przedstawia przyczyny oraz przebieg exodusu Rohingja z północnej Birmy; opisuje aktualną sytuację społeczno-polityczną w Birmie oraz sytuację społeczno-prawną grupy etnicznej Rohingja</p>
--	---	--	---	--	---

				na Półwyspie Indochińskim z sytuacją na Półwyspie Koreańskim	
15. Konflikty międzynarodowe i etniczne na obszarze Afryki i Bliskiego Wschodu	<p>– wyjaśnia pojęcia: <i>konflikt arabsko-izraelski, Organizacja Wyzwolenia Palestyny (OWP), wojna sześciopdniowa, wojna Jom Kippur, Islamski Ruch Oporu „ Hamas”, Autonomia Palestyńska, Druga Intifada (tzw. Intifada Al-Aksa), wojna iracko-irańska, aneksja Kuwejtu, operacja „Pustynna burza”, I wojna w Zatoce Perskiej z 1991 r., II wojna w Zatoce Perskiej z 2003 r., Państwo Islamskie (IS, ISIS), Arabska Wiosna Ludów, Hezbollah, Grupy Wagnera, kryzys migracyjny w Eu-</i></p>	<p>– wyjaśnia pojęcia: <i>Zachodni Brzeg Jordanu, Strefa Gazy, Pierwsza Intifada (tzw. rewolucja kamieni), Brygady Męczenników al-Aksy, kalifat Daesz, wojna domowa w Syrii, wojna domowa w Libii, II wojna domowa w Libii, Powszechny Kongres Narodowy, Rząd Porozumienia Narodowego, Izba Reprezentantów z siedzibą w Tobruku, Libijska Armia Narodowa (LNA), Rząd Jedności Narodowej, wojna domowa w Somalii, Misja pokojowa UNO-SOM, Unia Trybunałów Islamskich (UTI), misja Unii</i></p>	<p>– charakteryzuje przebieg wybranych konfliktów międzynarodowych i etnicznych na obszarze poradzieckim – na podstawie źródła statystycznego <i>Liczba ofiar wojen i zamachów terrorystycznych w Iraku w latach 1989–2020</i> wyjaśnia skutki konfliktu zbrojnego – na podstawie źródła statystycznego <i>Liczba ofiar wojny domowej w Syrii w latach 2011–2020</i> wyjaśnia skutki konfliktu zbrojnego – na podstawie źródła statystycznego <i>Liczba ofiar wojny domowej w Libii</i> wyjaśnia skutki konfliktu zbrojnego</p>	<p>– porównuje i ocenia sposoby rozwiązywania konfliktów w Europie Zachodniej i na obszarze poradzieckim – na podstawie źródła statystycznego <i>Liczba ofiar konfliktu arabsko-izraelskiego w latach 1989–2020</i> dokonuje analizy skutków konfliktu – na podstawie tekstu źródłowego P. Mazur, <i>Wagnerowcy w Syrii – wykorzystanie PMC przez Rosję w konflikcie syryjskim</i>, <i>Studia de Securitate</i> 8 (2018) uzasadnia celowość stosowania w konflik-</p>	<p>– analizuje i ocenia rolę ONZ w rozwiązywaniu konfliktów zbrojnych w Afryce i na Bliskim Wschodzie – na podstawie źródła statystycznego <i>Liczba ofiar przemocy na świecie w latach 1989–2020</i> dokonuje analizy i wyjaśnia, jakie wydarzenie wpłynęło na znaczący wzrost ofiar przemocy jednostronnej w 1994 roku – na podstawie kartodiagramu <i>Zróżnicowanie etniczno-religijne Iraku w 2014 roku</i> analizuje możliwość rozpadu Iraku na trzy części: kurdyjską na północy, sunnicką wokół</p>

	<i>ropie, Róg Afryki</i>	<i>Afrykańskiej AMI-SOM</i> – przedstawia genezę wybranych konfliktów międzynarodowych i etnicznych na obszarze poradzieckim	– na podstawie źródła statystycznego <i>Liczba ofiar wojny domowej w Somalii</i> wyjaśnia skutki konfliktu zbrojnego	tach zbrojnych prywatnych firm wojskowych	Bagdadu i szyicką na południu – na podstawie kartodiagramu <i>Kryzys migracyjny w Europie w latach 2015–2016</i> oraz źródła statystycznego <i>Skala ofiar wojny w Syrii 2011–2020</i> analizuje skutki konfliktu zbrojnego
16. Terroryzm we współczesnym świecie	– wyjaśnia pojęcia: <i>terroryzm, terror, terror państwowy, Irlandzka Armia Republikańska (IRA), Kraj Basków i Wolność (ETA), Al-Kaida, Państwo Islamskie, cyberterroryzm, prawo szariat, działania represyjne, działania prewencyjne, konwencje, Interpol</i>	– wyjaśnia pojęcia: <i>terroryzm nowej generacji, państwa zbójckie, ustawa USA Patriot Act, ustawa NDAA (ang. National Defence Authorization Act of 2012), specjalne agendy: Europol i TREVI (ang. Terrorism, Radicalism, Extremism and Violence International)</i> – rozumie, na czym polega istota terroryzmu – przedstawia źródła terroryzmu, sposoby	– przedstawia cele i metody działania terrorystów – wyjaśnia przyczyny i sposoby zwalczania terroryzmu – charakteryzuje i ocenia różne sposoby zapobiegania terroryzmowi i jego zwalczania	– na podstawie źródła statystycznego <i>Liczba ofiar ataków terrorystycznych w latach 2018–2019</i> analizuje społeczne skutki terroryzmu – na podstawie źródła kartograficznego <i>Ataki terrorystyczne w 2020 roku</i> analizuje mapę i podaje nazwy państw, w których doszło do największej liczby zamachów terrorystycznych w 2020	– ocenia strategię walki z terrorystami – na podstawie źródła statystycznego <i>Wybrane organizacje terrorystyczne i ilość spowodowanych przez nie ofiar śmiertelnych</i> dokonuje analizy działalności organizacji terrorystycznych na świecie i ich śmiertelnych ofiar

		i skutki działania terrorystów oraz odnosi się do wybranych przykładów		roku	
17. Sposoby rozwiązywania konfliktów między narodami i państwami	– wyjaśnia pojęcia: <i>spór międzynarodowy, konflikt międzynarodowy, konsultacje, negocjacje, mediacje, komisje badawcze, sądownictwo międzynarodowe, arbitraż, Stały Trybunał Rozjemczy, rozwiązanie siłowe, rozstrzygnięcie spraw przez organizacje międzynarodowe, pomoc rozwojowa, pomoc humanitarna, beneficjent, know-how</i>	– wyjaśnia pojęcia: <i>metody dyplomatyczne, dobre usługi, koncyliacje (komisje pojednawcze), Międzynarodowy Trybunał Sprawiedliwości (MTS), Europejski Trybunał Sprawiedliwości, Europejski Trybunał Praw Człowieka, Międzynarodowy Trybunał Prawa Morza, Nagroda Pokojowa Księgarzy Niemieckich, Nagroda im. Andrieja Sacharowa, Pokojowa Nagroda Nobla</i> – przedstawia sposoby rozstrzygnięcia sporów międzynarodowych	– charakteryzuje podstawowe formy pomocy rozwojowej – przedstawia przykładowe postacie nagrodzone dowolną nagrodą działalności dla dobra praw człowieka, pokoju i demokracji – wyjaśnia, w jaki sposób każdy obywatel może wziąć udział w niesieniu pomocy humanitarnej	– charakteryzuje umowy i inicjatywy międzynarodowe na rzecz ograniczenia broni masowego rażenia – analizuje i ocenia skuteczność różnych metod pojednawczych	– analizuje zasady udzielania pomocy rozwojowej i humanitarnej – dokonuje analizy uzasadnień dla przyznanych Pokojowych Nagród Nobla, wskazuje tę z nich, która jest najbardziej i najmniej zasadna oraz uzasadnia swój wybór
18. Jak daleko mo-	– wyjaśnia pojęcie	– przedstawia opinie	– porównuje oba	– przedstawia wła-	– formułuje i uza-

żemy się posunąć w zwalczaniu terroryzmu? Dyskusja	<i>terroryzm</i>	dotyczące pojęcia <i>terroryzm</i> i aspektów użycia siły w jego zwalczaniu	teksty źródłowe i zawarte w nich opinie	sne stanowisko wobec przedstawionego problemu – ocenia i popiera własne stanowisko odpowiednimi argumentami	sadnia własne stanowisko na forum publicznym
19. Konflikty międzynarodowe – lekcja powtórzeniowa	jw.	jw.	jw.	jw.	jw.
20. Konflikty międzynarodowe – lekcja sprawdzająca	jw.	jw.	jw.	jw.	jw.
III. Organizacje międzynarodowe					
21. Organizacja Narodów Zjednoczonych	– wyjaśnia pojęcia: <i>ONZ, Deklaracja Narodów Zjednoczonych, Karta Narodów Zjednoczonych, Rada Bezpieczeństwa, Zgromadzenie Ogólne, Rada Gospodarczo-Społeczna, Międzynarodowy Trybunał Sprawiedliwości, Rada Praw</i>	– wyjaśnia pojęcia: <i>misje pokojowe, operacje pokojowe, Rada Powiernicza, rezolucje</i> – przedstawia cele i zadania ONZ – wymienia główne organy ONZ – omawia kompetencje poszczególnych organów ONZ – wyjaśnia, jak doszło do powstania	– omawia udział Polski w działaniach ONZ: plany, rezolucje i misje pokojowe – przedstawia wkład ONZ w utrzymanie pokoju i bezpieczeństwa na świecie – wyjaśnia, jaką rolę odgrywają poszczególne państwa należące do ONZ	– charakteryzuje działalność ONZ na świecie (operacje pokojowe) – na podstawie źródła statystycznego <i>World Atlas of Global Issues</i> analizuje budżet misji pokojowych ONZ w latach 1990–2017 – na podstawie tekstu źródłowego	– uzasadnia skuteczność i zasadność działalności ONZ – analizuje sposoby finansowania ONZ – ocenia, czy interpretacja <i>Karty Narodów Zjednoczonych</i> pozwala na ingerencję w wewnętrzny konflikt zbrojny (wojnę domową)

	<p><i>Człowieka, Międzynarodowy Trybunał Karny</i> – podaje wszystkie zasady, na których oparła swoją działalność ONZ</p>	ONZ		<p><i>Karta Narodów Zjednoczonych</i> wymienia zadania, które postawiono przed ONZ</p>	
22. Organizacje wyspecjalizowane i agendy ONZ	<p>– wyjaśnia pojęcia: <i>organizacje wyspecjalizowane ONZ, Wysoki Komisarz do spraw Praw Człowieka ONZ, UNESCO, Międzynarodowa Organizacja Pracy, Organizacja Narodów Zjednoczonych do spraw Oświaty, Nauki i Kultury, Światowa Organizacja Zdrowia, Organizacja Narodów Zjednoczonych do spraw Wyżywienia i Rolnictwa</i></p>	<p>– wyjaśnia pojęcia: <i>Światowa Biblioteka Cyfrowa, Systemy Wczesnego Ostrzeżenia przed Tsunami, Międzynarodowego Komitetu Bioetyki, Międzynarodowy Program Sieci Katedr UNESCO Europejska Koalicja Miast przeciwko Rasizmowi UNESCO, Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030</i> – omawia cele i zadania wyspecjalizowanych organizacji ONZ</p>	<p>– charakteryzuje zaangażowania Polski w działalność organizacji wyspecjalizowanych ONZ – przedstawia organizacje, fundusze i agencje działające przy ONZ – wyjaśnia, jakie organizacje międzynarodowe mogłyby się zająć realizacją określonych celów milenijnych</p>	<p>– charakteryzuje zadania WHO, FAO, UNESCO i ILO – analizuje działalność WHO – podaje wybrane sukcesy WHO – porównuje jej działania w czasie poprzedzającym pandemię i w czasie pandemii</p>	<p>– uzasadnia, jakie Agendy działają na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030, wskazuje cele, które są najłatwiejsze i najtrudniejsze do realizacji w wyznaczonym czasie – ocenia, na ile cele milenijne zostały zrealizowane</p>
23. Rola Rady Europy i OBWE w Europie	<p>– wyjaśnia pojęcia: <i>Rada Europy, Europejska konwen-</i></p>	<p>– wyjaśnia pojęcia: <i>Organizacja Bezpieczeństwa i Współ-</i></p>	<p>– charakteryzuje działalność Adama Rapackiego, jego</p>	<p>– wskazuje na mapie państwa członkowskie i</p>	<p>– uzasadnia, że BWE angażuje się w zapewnienie bezpie-</p>

	<p><i>cja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, Konwencja ramowa o ochronie praw mniejszości narodowych, Europejski Trybunał Praw Człowieka</i></p> <p>– omawia cele i zasady działania Rady Europy i OBWE</p>	<p><i>pracy w Europie, Europejska Karta Socjalna, Konferencja OBWE</i></p> <p>– omawia najważniejsze instytucje polityczne przy OBWE, Kongres Europejski w Hadze</p> <p>– przedstawia przyczyny powstania Rady Europy i OBWE</p>	<p>wkład w zapewnienie bezpieczeństwa na świecie</p> <p>– przedstawia etapy rozszerzenia Rady Europy</p> <p>– wyjaśnia genezę powstania, strukturę oraz działalność Rady Europy i OBWE</p>	<p>partnerskie oraz kraje współpracujące z OBWE</p> <p>– porównuje cele i zasady działania organizacji</p> <p>– na podstawie tekstu źródłowego <i>Ile Polska płaci za bycie członkiem organizacji międzynarodowych</i> podaje, jakiego rodzaju wydatki ponosi Polska jako członek organizacji międzynarodowych</p> <p>– wymienia korzyści dla Polski z członkostwa w organizacjach międzynarodowych</p>	<p>czeństwa zbiorowego i pokoju w Europie oraz pokojową współpracę państw członkowskich</p> <p>– analizuje misje wyjaśniające i operacje pokojowe, w które angażowała się OBWE</p> <p>– dokonuje analizy działalności OBWE; ocenia, czy spełnia swoją funkcję</p>
<p>24. Rola Organizacji Paktu Północnoatlantyckiego w systemie bezpieczeństwa międzynarodowego</p>	<p>– wyjaśnia pojęcia: <i>bezpieczeństwo ekonomiczne, ekologiczne, uniwersalny system bezpieczeństwa, regionalne systemy</i></p>	<p>– wyjaśnia pojęcia: <i>polityka unilateralna, multilateralna, hegemonistyczny, Grupa Planowania Nuklearnego, Sojusznicze Dowódz-</i></p>	<p>– charakteryzuje operacje pokojowe i militarne NATO</p> <p>– przedstawia, jak zmieniały się założenia strategiczne Paktu Północnoat-</p>	<p>– charakteryzuje rodzaje bezpieczeństwa w stosunkach międzynarodowych</p> <p>– na podstawie źródła <i>Traktat</i></p>	<p>– analizuje zasadę <i>Salus rei publicae suprema lex (esto)</i> – <i>Dobro państwa niech będzie najwyższym prawem</i>, podaje moralnie dobre i</p>

	<p><i>bezpieczeństwa i współpracy międzynarodowej, strategia zmasowanego odwetu, koncepcja defensywna, Rada Północnoatlantycka, Międzynarodowe Siły Wsparcia Bezpieczeństwa</i></p> <p>– omawia genezę i strukturę NATO</p>	<p><i>twa Operacji, Allied Force, Kosovo Force (KFOR), Międzynarodowe Siły Implementacyjne, Misja w Darfurze, Siły Stabilizacyjne, oint Guard (misja Althea</i></p> <p>– omawia rolę Stanów Zjednoczonych w NATO</p> <p>– przedstawia możliwości zwiększenia bezpieczeństwa militarnego, surowcowego i energetycznego, jakie dają Polsce regionalne systemy współpracy międzynarodowej</p>	<p>lantyckiego</p> <p>– wyjaśnia, z czego składają się siły zbrojne NATO</p>	<p><i>północnoatlantyki z 4 kwietnia 1949 r. wyjaśnia, co mogą zrobić pozostałe państwa Sojuszu w przypadku zbrojnej napaści na którekolwiek z państw członkowskich</i></p> <p>– na podstawie materiału źródłowego <i>Współczesne pojmowanie bezpieczeństwa</i> omawia modele bezpieczeństwa międzynarodowego</p>	<p>złe przykłady stosowania tej zasady jako racji stanu państwa</p> <p>– dokonuje analizy tego, jakie nakłady budżetowe są przeznaczane na obronność w krajach NATO</p>
<p>25. Organizacje regionalne i subregionalne o charakterze ogólnym</p>	<p>– wyjaśnia pojęcia: <i>Wspólnota Niepodległych Państw, GUAM – Organizacja na rzecz Demokracji i Rozwoju, Stowarzyszenie Narodów Azji Południowo-Wschodniej, Organizacja Jedności</i></p>	<p>– wyjaśnia pojęcia: <i>Unia Afrykańska, Liga Państw Arabskich, Organizacja Państw Amerykańskich, Unia Panamerykańska</i></p> <p>– przedstawia organizacje międzynarodowe</p>	<p>– charakteryzuje rodzaj napięć w OPA wywołane sytuacją na Kubie</p> <p>– przedstawia, czy członkostwo państwa w kilku organizacjach o różnych celach bardziej takim państwu pomaga, czy szkodzi</p>	<p>– charakteryzuje organizacje regionalne i subregionalne w Ameryce Południowej</p> <p>– analizuje mapę i podaje nazwy państw, w których są zlokalizowane siedziby wskazanych organizacji</p>	<p>– uzasadnia, czy członkostwo w organizacjach międzynarodowych bardziej sprzyja państwom słabszym czy silnym</p> <p>– ocenia, czy ta inicjatywa polityczna jest bardziej formą manifestacji niez-</p>

	<i>Afrykańskiej</i>				leżności politycznej względem Rosji, czy też ma realne podstawy do współdziałania w dążeniu do określonych korzyści politycznych i gospodarczych.
26. Organizacje międzynarodowe o charakterze polityczno-ekonomicznym	<p>– wyjaśnia pojęcia: <i>międzynarodowa autarkia, Rada Gubernatorów, Rada Wykonawcza, Banco del Sur (Bank Południa), Układ ogólny w sprawie taryf celnych i handlu (GATT), Organ Rozstrzygania Sporów, Organ Przeglądu Polityki Handlowej, Organizacja Europejskiej Współpracy Gospodarczej (OE-EC)</i></p> <p>– omawia zasady handlu międzynarodowego</p>	<p>– wyjaśnia pojęcia: <i>autarkia, Rada Gubernatorów, Rada Wykonawcza, Banco del Sur (Bank Południa), Układ ogólny w sprawie taryf celnych i handlu (GATT), Organ Rozstrzygania Sporów, Organ Przeglądu Polityki Handlowej, Organizacja Europejskiej Współpracy Gospodarczej (OE-EC)</i></p> <p>– omawia zasady handlu międzynarodowego</p>	<p>– charakteryzuje cele i główne zadania wybranych organizacji o charakterze polityczno-ekonomicznym</p> <p>– wyjaśnia cele, które stawiają sobie takie organizacje, jak IMF, Bank Światowy i WTO</p> <p>– na podstawie schematu: <i>Grupa Banku Światowego</i> przedstawia powiązania Banku Światowego z innymi organizacjami finansowymi</p> <p>– na podstawie źródła statystycznego <i>Światowe rezerwy ropy naftowej w</i></p>	<p>– porównuje wpływ wybranych organizacji na światową gospodarkę</p> <p>– na podstawie tekstu źródłowego Andrzeja Poczo-buta <i>Mińsk zbliża się do WTO. Mimo woli</i> przedstawia wszystkie skutki dla białoruskiej gospodarki wynikające ze wstąpienia Rosji do WTO oraz ocenia trafność prognoz na temat stanu białoruskiej gospodarki z perspektywy czasu</p> <p>– na podstawie</p>	<p>– analizuje rolę, jaką odegrały największe organizacje ekonomiczne w gospodarce na świecie po II wojnie światowej</p> <p>– na podstawie źródła statystycznego – diagramów: <i>Wysokość udziałów (kwota) państw członkowskich IMF w 2021 r. w procentach i Siła głosu (votes) państw członkowskich IMF w 2021 r. w procentach</i> dokonuje analizy zależności między wielkością udziału a siłą głosu państw członkowskich w IMF oraz podaje,</p>

	<p><i>noamerykańska Strefa Wolnego Handlu (NAFTA), Porozumienie Stanów Zjednoczonych, Meksyku i Kanady (USMCA) (NAFTA 2.0 albo Nowa NAFTA), Wspólnota Gospodarcza Azji i Pacyfiku (APEC)</i></p>		<p><i>2018 r. ze szczególnym uwzględnieniem krajów OPEC analizuje diagramy i wymienia dwa kontynenty, na których leży najwięcej państw zrzeszonych w OPEC, oraz podaje, z jakiego kraju zrzeszonego w OPEC Polska mogłaby sprowadzać ropę naftową najkrótszą drogą morską</i></p>	<p>źródła statystycznego <i>Cena ropy naftowej</i> analizuje zmiany cen tego surowca w latach 2000–2020</p> <p>– charakteryzuje historię członkostwa Polski w IMF, IBRD, WTO i OECD</p>	<p>które z państw należących do G7 mają w IMF siłę głosów większą niż 3%</p>
<p>27. Organizacje subregionalne i inne formy współpracy międzynarodowej w Europie</p>	<p>– wyjaśnia pojęcia: <i>organizacja międzynarodowa, organizacja regionalna, organizacja subregionalna, Inicjatywa Środkowoeuropejska (CEI), Rada Nordycka (NC), Rada Państw Morza Bałtyckiego (CBSS), Rada Bałtycka (BA), Trójkąt Wędmarski, Grupa Wyszehradzka</i></p>	<p>– wyjaśnia pojęcia: <i>grupy nieformalne, Prezydium (Rady Nordyckiej), Skandynawskie Linie Lotnicze SAS, Komitet Wyższych Urzędników, Bałtycka Rada Prezydentów, Bałtycka Rada Ministrów, Zgromadzenie Bałtyckie, formuła „V4+”, Międzynarodowy Fundusz Wyszehradzki (IVF)</i></p>	<p>– charakteryzuje cele wybranych organizacji regionalnych i subregionalnych w Europie</p> <p>– przedstawia udział organizacji międzynarodowych ze względu na obszar ich oddziaływania</p>	<p>– analizuje i ocenia członkostwo Polski w wybranych organizacjach i grupach nieformalnych</p> <p>– na podstawie źródeł kartograficznego <i>Europejskie organizacje regionalne i subregionalne</i> przedstawia zasięg działania wymienionych organizacji</p>	<p>– analizuje i ocenia informacje, w jakim stopniu państwa członkowskie Grupy Wyszehradzkiej prezentują jednolity front i wspólnotę interesów na forum UE i poza nią</p> <p>– dokonuje analizy inicjatywy Via Carpatia i stanu jej realizacji oraz rozważa, jaką rolę może odegrać w przyszłości ten szlak komunika-</p>

	(V4), <i>Inicjatywa Trójmorza (BABS), Via Carpatia, Fundusz Inwestycyjny Inicjatywy Trójmorza</i>	– omawia podstawowe funkcje organizacji międzynarodowych			cyjny
28. Czy organizacje międzynarodowe nadążają za zmieniającą się rzeczywistością? – dyskusja	– wyjaśnia pojęcie: <i>organizacja międzynarodowa</i>	– przedstawia opinie dotyczące działalności organizacji międzynarodowych w zmieniającej się rzeczywistości zawarte w zamieszczonych źródłach	– porównuje obie opinie dotyczące słabości ONZ i WHO oraz propozycje zmian, aby stały się one bardziej efektywne w działaniu	– przedstawia własne stanowisko wobec problemu zamieszczonego w temacie lekcji – ocenia i popiera własne stanowisko odpowiednimi argumentami	– formułuje i uzasadnia własne stanowisko na forum publicznym
29. Organizacje międzynarodowe – lekcja powtórzeniowa	jw.	jw.	jw.	jw.	jw.
30. Organizacje międzynarodowe – lekcja sprawdzająca	jw.	jw.	jw.	jw.	jw.
IV. Integracja europejska					
31. Geneza integracji europejskiej	– wyjaśnia pojęcia: <i>integracja europejska, kultura antyczna, praojcowie</i>	– wyjaśnia pojęcia: <i>Rada Wzajemnej Pomocy Gospodarczej (RWPG), pau-</i>	– charakteryzuje najważniejsze akty prawa pierwotnego – przedstawia ka-	– charakteryzuje znaczenie najważniejszych traktatów procesu inte-	– na podstawie schematu <i>Filary współpracy Unii Europejskiej usta-</i>

	<p>zjednoczonej Europy, deklaracja Schumana, Europejska Wspólnota Węgla i Stali, traktaty rzymskie, Europejska Wspólnota Gospodarcza (EWG), Europejska Wspólnota Energii Atomowej (EWEA, potocznie Euratom), układ z Schengen, Jednolity akt europejski, traktat z Maastricht, Traktat o Unii Europejskiej (TUE), Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską (TWE), traktat nicejski, traktat lizboński, Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE)</p>	<p>peryzacja, traktat o fuzji (podpisany 8.04.1965 r.), Zgromadzenie Parlamentarne, Jednolity akt europejski z 1986 r., Traktat ustanawiający Konstytucję dla Europy – wskazuje kulturowe i historyczne podwaliny jedności europejskiej</p>	<p>alendarium rozszerzenia się wspólnoty europejskiej – na podstawie schematu <i>Kształtowanie się głównych organów Wspólnot Europejskich i instytucji Unii Europejskiej</i> analizuje ewolucję zmian struktury głównych organów i instytucji WE i UE – na podstawie źródła kartograficznego <i>Etapy rozszerzania UE</i> przedstawia kolejne etapy zmian w strukturze EWG i UE w latach 1958–2020</p>	<p>gracji europejskiej – analizuje informacje na temat przyczyn niepowodzenia procesu ratyfikacyjnego Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy – na podstawie tekstu źródłowego <i>Deklaracja Schumana (9 maja 1950 r.)</i> wskazuje, jakie działania podejmowała Francja w służbie pokojowi i ocenia ich wagę; podaje, o jakich zadawaniach antagonizmach między Francją a Niemcami myślał Robert Schuman oraz wymienia pięć powodów powstania wspólnoty węgla i stali</p>	<p>nowione traktatem z <i>Maastricht</i> dokonuje analizy współpracy w UE w ramach trzech filarów – analizuje proces występowania Wielkiej Brytanii z UE oraz wskazuje, jakie zjawiska społeczne i polityczne doprowadziły do negatywnego wyniku referendum z 2016 r.</p>
32. Instytucje Unii Europejskiej	– wyjaśnia pojęcia: <i>Traktat o Unii Eu-</i>	– wyjaśnia pojęcia: <i>grupa trzech państw</i>	– przedstawia funkcje Parlamentu Eu-	– charakteryzuje kompetencje	– analizuje mechanizmy funkcyjno-

	<p>ropejskiej (TUE), Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE), Traktat lizboński, Rada Europejska, Rada (Rada Ministrów lub Rada UE), Parlament Europejski, Komisja Europejska, Trybunał Sprawiedliwości UE, Trybunał Sprawiedliwości, Sąd (I instancji), Sąd do spraw Służby Publicznej, wykładnia prawa, Trybunał Obrachunkowy, Europejski Bank Centralny (EBC), Europejski System Banków Centralnych (ESBC). Eurosystem, zasada równowagi instytucjonalnej, zasada ram instytucjonalnych, zasada lojalnej współpracy, Wysoki Przedsta-</p>	<p>(tzw. trio), Rada do Spraw Ogólnych, Rada do Spraw Zagranicznych, Rada do Spraw Edukacji, Młodzieży, Kultury i Sportu, Rada do Spraw Konkurencyjności, Rada do Spraw Rolnictwa i Rybołówstwa, Rada do Spraw Gospodarczych i Finansowych, Rada do Spraw Środowiska, Rada do Spraw Transportu, Telekomunikacji i Energii, Rada do Spraw Wymiaru Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych, Rada do Spraw Zatrudnienia, Polityki Społecznej, Zdrowia i Ochrony Konsumentów, Komitet Stałych Przedstawicieli (COREPER), organy przygotowawcze (komitety i grupy robocze)</p>	<p>ropejskiego</p> <ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje zadania najważniejszych organów Unii Europejskiej – przedstawia zadania Europejskiego Banku Centralnego i Europejskiego Systemu Banków Centralnych – wyjaśnia legitymizację Rady Europejskiej i Parlamentu Europejskiego – na podstawie źródła ikonograficznego – rysunku satyrycznego – wyjaśnia problem, na który zwraca uwagę jego autor oraz proponuje dwa sposoby, dzięki którym można przeciwdziałać temu problemowi – wyjaśnia, na czym polega szczególna pozycja Rady Europejskiej 	<p>głównych organów Unii Europejskiej</p> <ul style="list-style-type: none"> – porównuje uposażenia w instytucjach UE z ich odpowiednikami w Polsce – na podstawie tekstu źródłowego: <i>Polska wobec europeizacji systemu politycznego</i> podaje zadania Komisji Europejskiej oraz wymienia czynniki, które ułatwiają i utrudniają skuteczny wpływ państw na Komisję Europejską 	<p>wania i podejmowania decyzji w europejskich instytucjach</p> <ul style="list-style-type: none"> – na podstawie źródła statystycznego <i>Grupy polityczne w Parlamencie Europejskim (stan na wrzesień 2021 r.)</i> analizuje i przedstawia największe grupy polityczne w Parlamencie Europejskim oraz te, w których działają polscy eurodeputowani – dokonuje analizy struktury sądownictwa Unii Europejskiej
--	--	--	--	---	---

	<p>wiciel do spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa</p> <p>– omawia funkcje Rady UE</p>	<p>– wymienia trzy siedziby Parlamentu Europejskiego w Strasburgu, w Brukseli i w Luksemburgu</p>			
33. Prawo Unii Europejskiej	<p>– wyjaśnia pojęcia: zasada solidarności, zasada subsydiarności, zasada proporcjonalności, zasada supremacji, zasada skutku bezpośredniego, prawo pierwotne pisane – prawo traktatowe, zasady prawne, zwyczaje prawa europejskiego, prawo sędziowskie, akty prawa wtórnego, Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej, formuła jednomyślności</p>	<p>– wyjaśnia pojęcia: prawo legacji, odpowiedzialność kontraktowa (umowna), odpowiedzialność deliktowa, implemencja, transpozycja, EUR-Lex, zwykła procedura prawodawcza, procedura uproszczona, lobbying, zwykła większość, większość kwalifikowana, zasada podwójnej większości, mniejszość blokująca, wzmocniona większość kwalifikowana</p> <p>– omawia hierarchię aktów prawnych w UE</p>	<p>– wymienia i charakteryzuje akty prawa wtórnego UE</p> <p>– na podstawie schematu <i>Procedura przyjmowania aktów ustawodawczych</i> przedstawia zwykłą procedurę ustawodawczą w UE</p> <p>– przedstawia zasady stanowienia prawa w UE</p>	<p>– analizuje źródła prawa UE</p> <p>– na podstawie tekstu źródłowego <i>Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej</i> przedstawia zwykłą procedurę prawodawczą</p>	<p>– analizuje i ocenia mechanizmy decyzyjne w Unii Europejskiej</p> <p>– dokonuje analizy traktatu lizbońskiego pod kątem realizacji zasad pomocniczości, subsydiarności i solidarności</p>
34. Gospodarka Unii Europejskiej	<p>– wyjaśnia pojęcia: współpraca gospo-</p>	<p>– wyjaśnia pojęcia: plan Delorsa, Euro-</p>	<p>– wyjaśnia, na czym polegają cztery</p>	<p>– porównuje dochody i wydatki</p>	<p>– analizuje zasady stanowienia budżetu</p>

	<p>darca, Europejski Instytut Walutowy (EIW), polityka makroekonomiczna, budżet UE, procedura budżetowa, Komisja Europejska, płatnicy netto, beneficjenci netto, wspólny rynek UE, swoboda przepływu towarów, swoboda przepływu osób, swoboda przepływu usług, swoboda przepływu kapitału</p> <p>– omawia formy (fazy) integracji gospodarczej w ujęciu tradycyjnym</p>	<p>system, kryteria konwergencji (zbieżności), wieloletnie ramy finansowe UE</p> <p>– omawia zasady gospodarki budżetowej UE</p> <p>– przedstawia procedurę tworzenia budżetu UE</p>	<p>swobody wspólnego rynku</p> <p>– przedstawia zasady, na których podstawie tworzy się budżet UE</p> <p>– wyjaśnia, na czym polega unia gospodarcza i walutowa UE</p> <p>– na podstawie schematu <i>Procedura budżetowa</i> charakteryzuje proces uchwalania projektu budżetu UE</p>	<p>UE</p> <p>– na podstawie schematu <i>Kryteria konwergencji (zbieżności)</i> analizuje, czy Polska powinna przyspieszyć, czy też opóźnić wejście do strefy euro</p>	<p>UE oraz zasady funkcjonowania wspólnego rynku</p> <p>– dokonuje analizy źródeł dochodów i wydatków z budżetu UE</p>
<p>35. Polityka spójności i inne polityki Unii Europejskiej</p>	<p>– wyjaśnia pojęcia: <i>polityka spójności, Krajowy Plan Odbudowy (KPO), polityka konkurencji UE, polityka ochrony konsumentów, polityki sektorowe, Europejski Rok Dzie-</i></p>	<p>– wyjaśnia pojęcia: <i>wieloletnie ramy finansowe (WRF), Next Generation EU, NUTS, Europejska Sieć Konkurencji (ECN), Europejska Grupa Konsultacyjna ds. Konsumentów (ECCG),</i></p>	<p>– charakteryzuje działalność Unii Europejskiej w polityce spójności społecznej, gospodarczej i terytorialnej</p> <p>– przedstawia politykę sektorową Unii Europejskiej w dziedzinach: kultu-</p>	<p>– charakteryzuje prawa konsumentów w UE w dziedzinie transportu, zdrowia publicznego, produktów leczniczych i wyrobów medycznych oraz bezpieczeństwa żywno-</p>	<p>– analizuje i ocenia działalność Unii Europejskiej w wybranej polityce sektorowej (np. kulturalnej, kształcenia młodzieży, badań i rozwoju technologicznego, handlowej, rolnej, transpor-</p>

	<p><i>dzictwa Kulturowego, program Kreatywna Europa, europejskie stolice kultury, Polityka UE w dziedzinie edukacji, program Erasmus+, Polityka UE w dziedzinie ochrony środowiska</i></p> <p>– omawia pięć celów tematycznych polityki spójności</p>	<p><i>Europejskie Centra Konsumenckie (sieć ECC), sieć FIN-NET, ocena oddziaływania na środowisko (OOS), Europejska Agencja Środowiska (EEA), Europejska Sieć Informacji i Obserwacji Środowiska (Eionet), program monitorowania Ziemi (Copernicus), koncepcja Europejskiego Zielonego Ładu, system handlu uprawnieniami do emisji (ETS)</i></p> <p>– omawia narzędzia polityki konkurencji UE</p>	<p>ry, kształcenia młodzieży, badań i rozwoju technologicznego, handlu, rolnictwa, transportu, ochrony środowiska, energii oraz małych i średnich przedsiębiorstw</p> <p>– wyjaśnia, na czym polega system NUTS</p> <p>– na podstawie źródła kartograficznego określa, czy wszystkie regiony NUTS 2 odpowiadają polskim jednostkom administracyjnym</p>	<p>ści</p> <p>– na podstawie źródła statystycznego <i>Zmiany udziału najważniejszych obszarów polityki w budżecie UE</i> dokonuje analizy i wyciąga wnioski</p>	<p>towej, ochrony środowiska, energii, małych i średnich przedsiębiorstw)</p>
<p>36. Obywatel Unii Europejskiej</p>	<p>– wyjaśnia pojęcia: <i>prawa i obowiązki w UE, Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, Europejski Rzecznik Praw Obywatelskich, zrównoważony rozwój,</i></p>	<p>– wyjaśnia pojęcia: <i>Europejski Fundusz Społeczny+, Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Fundusz Spójności, instrumenty finansowe: JASPERS, JASMINE, JERE-</i></p>	<p>– charakteryzuje na wybranym przykładzie, jak są realizowane projekty w ramach funduszy UE</p> <p>– przedstawia przykłady wykorzystania funduszy UE na</p>	<p>– porównuje fundusze funkcjonujące w Unii Europejskiej</p> <p>– analizuje, na jakich zasadach można się zwrócić ze skargą do Europejskiego</p>	<p>– analizuje wzór zamieszczony na stronie: https://europass.org.pl/dokumenty/curriculum-vitae-przyklady/ i opracowuje własny Europass CV</p>

	<p><i>równość szans, polityka społeczeństwa informacyjnego, zasada partnerstwa, zasada dodatkowości, zasada subsydiarności, zasada decentralizacji, zasada koncentracji, zasada programowania, wymiar terytorialny polityki regionalnej, strefa Schengen, program Erasums+, Euro-pass</i></p>	<p><i>MIE, JESSICA, Mapa Dotacji, Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji, europejski portal mobilności zawodowej EURES</i> – wymienia prawa przysługujące obywatelowi UE – przedstawia prawa i obowiązki obywatela Unii Europejskiej</p>	<p>poziomie regionalnym i centralnym w Polsce – na podstawie tekstu źródłowego Janusza Kowalskiego <i>Za pracą wyjechały już 2 mln: młodzi, wykształceni, zde-terminowani. Najlepsi</i> wskazuje główną przyczynę emigracji zarobkowej Polaków oraz wymienia czynniki, które ułatwiają Polakom pracę w UE</p>	<p>Rzecznika Praw Obywatelskich. – na podstawie tekstu źródłowego <i>Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej</i> wymienia trzy szanse i trzy zagrożenia wynikające z przestrzegania praw zawartych w art. 20 ust. 2 TFUE</p>	<p>– na podstawie źródła statystycznego <i>Zmiany w liczbie postępowań wyjaśniających prowadzonych przez Europejską Rzecznik Praw Obywatelskich</i> porównuje skalę postępowań prowadzonych przez Europejskiego Rzecznika Praw Obywatelskich z jego polskim odpowiednikiem</p>
<p>37. Perspektywy rozwoju Unii Europejskiej</p>	<p>– wyjaśnia pojęcia: <i>koncepcja konfederacyjna, koncepcja federacyjna, koncepcja konstytucyjna, koncepcja funkcjonalistyczna, Europejski Obszar Gospodarczy, strategia lizbońska</i></p>	<p>– wyjaśnia pojęcia: <i>Stany Zjednoczone Europy, traktat elizejski, Europejska Polityka Sąsiedztwa (EPS), Partnerstwo Wschodnie, program Unia dla Śródziemnomorza, strategia Europa 2020, Zrównoważona Europa 2030</i> – omawia główne koncepcje integracji</p>	<p>– charakteryzuje problemy związane z pogłębianiem i rozszerzaniem się UE – na podstawie źródła kartograficznego <i>Unia Europejska – perspektywy rozwoju</i> wymienia kraje objęte Europejską Polityką Sąsiedztwa</p>	<p>– na podstawie źródła statystycznego <i>Frekwencja w wyborach do Parlamentu Europejskiego w latach 1979–2019</i> analizuje, jaka jest zależność między frekwencją wyborczą do PE a liczbą państw w UE oraz wymienia możliwe powody</p>	<p>– przedstawia argumenty przemawiające za dalszym rozszerzaniem UE oraz przeciw niemu oraz uwzględnia osobno interes UE jako całości i interes Polski – analizuje zadania stawiane przez UE w nieodległej przyszłości – dokonuje analizy perspektywy dalszej</p>

		politycznej w ramach UE		<p>tej zależności</p> <p>– na podstawie tekstu źródłowego <i>Wyjście dla Grecji i peryferii</i> podaje, kto zdaniem autora tekstu źródłowego odnosi rzeczywiste korzyści z istnienia Unii Gospodarczej i Walutowej oraz analizuje, na czym polegają sprzeczności w funkcjonowaniu Unii Gospodarczej i Walutowej w UE</p>	<p>integracji ekonomicznej w UE</p>
38. Unia Europejska wśród światowych mocarstw	<p>– wyjaśnia pojęcia: <i>jednolita osobowość prawna UE, polityka zagraniczna UE, Europejska Służba Działań Zewnętrznych (ESDZ), mechanizm Athena, Grupa G20, pomoc rozwojowa, pomoc humanitarna</i></p>	<p>– wyjaśnia pojęcia: <i>Przewodniczący Rady Europejskiej, Wysoki Przedstawiciel Unii do spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa, Grupa państw Afryki, Karaibów i Pacyfiku (ACP), Dyrekcja Generalna Komisji ds. Europejskiej Ochrony Lud-</i></p>	<p>– charakteryzuje działalność Unii Europejskiej w sferze polityki zagranicznej</p> <p>– przedstawia pozycję i zadania Wysokiego Przedstawiciela Unii Europejskiej ds. Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa</p> <p>– na podstawie źró-</p>	<p>– charakteryzuje działalność Unii Europejskiej w sferze bezpieczeństwa i obrony</p> <p>– na podstawie źródeł statystycznych: <i>Powierzchnia wybranych największych państw świata i UE, Ludność wybranych państw świa-</i></p>	<p>– uzasadnia kwestię globalnej roli Unii Europejskiej</p> <p>– analizuje i ocenia pozycję UE na arenie międzynarodowej</p> <p>– dokonuje analizy problemu: <i>Czy Unia Europejska powinna mieć własne siły zbrojne?</i></p> <p>– charakteryzuje i</p>

		<p><i>ności i Pomocy Humanitarnej (ECHO)</i> – przedstawia strukturę Europejskiej Służby Działań Zewnętrznych</p>	<p>dła kartograficznego wymienia OCTs – zamorskie terytoria zależne, które znajdują się w regionach Atlantyku, Antarktyki, Arktyki, Karaibów i Pacyfiku</p>	<p><i>ta i UE w 2021 r. oraz PKB wybranych państw świata i UE w 2018 r.</i> analizuje, w której z trzech podanych na diagramach kategorii UE ma największe szanse na zwiększenie swojej globalnej pozycji oraz uzasadnia swoją odpowiedź</p>	<p>ocenia politykę rozwojową oraz pomoc humanitarną prowadzone przez UE</p>
<p>39. Czy prawo Unii Europejskiej i wyroki Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej powinny mieć prymat nad prawem krajowym państw członkowskich? – dyskusja</p>	<p>– wyjaśnia pojęcia: <i>prawo unijne, prawo krajowe</i></p>	<p>– przedstawia opinie dotyczące wyższości prawa unijnego nad krajowym zawarte w zamieszczonych tekstach źródłowych: <i>Konflikt wewnętrzny UE narasta? Chodzi o wyższość prawa unijnego nad krajowym oraz Zasada pierwszeństwa w prawie Unii Europejskiej. Wybrane problemy</i></p>	<p>– porównuje różne opinie dotyczące kwestii wyższości prawa unijnego nad krajowym oraz wskazuje zalety, jak i wady takiego sposobu podejścia do tej kwestii</p>	<p>– przedstawia własne stanowisko wobec prymatu prawa unijnego nad krajowym – ocenia i popiera własne stanowisko odpowiednimi argumentami</p>	<p>– formułuje i uzasadnia własne stanowisko na forum publicznym</p>

40. Integracja europejska – lekcja powtórzeniowa	jw.	jw.	jw.	jw.	jw.
41. Integracja europejska – lekcja sprawdzająca	jw.	jw.	jw.	jw.	jw.
V. Polska polityka zagraniczna					
42. Polska racja stanu	– wyjaśnia pojęcia: <i>racja stanu, polska racja stanu, interes narodowy, polska polityka zagraniczna, ambasador, konsul, konsul generalny, akredytacja</i>	– wyjaśnia pojęcia: <i>interesy egzystencjalne, interesy funkcjonalne, konsul honorowy</i> – przedstawia instytucje odpowiedzialne za kształtowanie i realizację polskiej polityki zagranicznej	– na podstawie tekstu źródłowego <i>Gdzie jest polska racja stanu</i> wyjaśnia, czym jest racja stanu – charakteryzuje własną wizję polskiej racji stanu na nadchodzącą dekadę – wyjaśnia różnicę między konsulem a ambasadą	– na podstawie tekstu źródłowego <i>Przemówienie Ministra Spraw Zagranicznych RP Józefa Becka w Sejmie, 05.05.1939</i> ocenia wagę słów wypowiedzianych przez Józefa Becka i przedstawia ich kontekst historyczny	– analizuje i wyjaśnia, na czym polegała tzw. pułapka Becka – na podstawie źródła statystycznego: CBOS, http://link.operon.pl/b6 , kwiecień 2018, s. 9. analizuje, jak respondenci widzą główne cele, kierunki polityki zagranicznej Polski
43. Relacje Rzeczypospolitej Polskiej z sąsiadami	– wyjaśnia pojęcia: <i>poliska polityka zagraniczna, partnerstwo handlowe, Trójkąt Wyszehradzki, Grupa Wyszehradzka</i>	– wyjaśnia pojęcia: <i>Instytut Polski, Instytut Goethego, Polsko-Niemiecka Współpraca Młodzieży (PNWM), Euromajdan, ma-</i>	– charakteryzuje relacje Rzeczypospolitej z sąsiednimi państwami – na podstawie tekstu źródłowego <i>Główne problemy w</i>	– na podstawie danych ze źródła statystycznego <i>Polski handel zagraniczny w 2020 r.</i> porównuje wartość importu i	– analizuje i proponuje działania, które mogłyby poprawić wizerunek Polski i Polaków na świecie – na podstawie danych ze źródła staty-

	<p>(V4), pomarańczowa rewolucja, Związek Polaków na Białorusi, wojna hybrydowa</p> <p>– wymienia państwa, z którymi sąsiaduje Rzeczpospolita Polska</p>	<p>nowry wojskowe „Zapad” („Zachód”), radiostacja „Racja”, misja Baltic Air Policing, rakiety krótkiego zasięgu „Iskander”</p>	<p>stosunkach polsko-rosyjskich na początku XXI wieku wyjaśnia, na czym polega różnica w rozumieniu pojęcia Słowianin przez Polaków i Rosjan</p> <p>– na podstawie danych ze źródła kartograficznego <i>Średnie ocen na skali sympatii – niechęci Polaków do wybranych narodów</i> uzasadnia, w jakim stopniu sympatia lub niechęć Polaków do wybranych narodów jest wynikiem osobistych doświadczeń, a na ile jest kreowana przez media i politykę władz</p>	<p>eksportu z sąsiedziami Polski względem pozostałych krajów, z którymi Polska prowadzi wymianę zagraniczną</p> <p>– na podstawie danych ze źródła statystycznego: <i>Jak pan(i) ocenia obecne stosunki polsko-rosyjskie?</i> porównuje ocenę stosunków polsko-rosyjskich i polsko-niemieckich w latach 1987–2017</p>	<p>stycznego <i>Jak pan(i) ocenia obecne stosunki polsko-niemieckie?</i> wskazuje i ocenia subiektywne i obiektywne czynniki, które mogły wpływać na ocenę relacji polsko-niemieckich w badanym okresie</p>
<p>44. Pozycja Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej</p>	<p>– wyjaśnia pojęcia: <i>Układ europejski, traktat akcesyjny (Traktat o przystąpieniu Rzeczypospolitej do Unii Europejskiej), fun-</i></p>	<p>– wyjaśnia pojęcia: <i>Kryteria kopenhaskie, screening</i></p> <p>– przedstawia, jakie były podstawy prawne przystąpienia Polski do UE</p>	<p>– na podstawie danych ze źródła statystycznego CBOS: http://link.operon.pl/bg, marzec 2020, s. 2. i http://link.operon.pl/</p>	<p>– na podstawie danych z badań CBOS zawartych w tabeli <i>Nadzieje i obawy związane z przystąpieniem Polski do Unii</i></p>	<p>– ocenia pozycję Polski w strukturach UE.</p> <p>– rozważa skutki członkostwa Polski w Unii Europejskiej, odwołując się do</p>

	<p><i>dusze unijne, postawy proeuropejskie</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – omawia pozytywne i negatywne skutki członkostwa w UE – omawia różnice w priorytetach polskiej polityki zagranicznej przed wejściem Polski do UE oraz po jej wejściu – wyjaśnia zmieniającą się pozycję Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej 	<p>bf, kwiecień 2019, s. 3. charakteryzuje stosunek respondentów do kwestii stopnia ograniczenia suwerenności Polski po wstąpieniu jej do UE</p> <ul style="list-style-type: none"> – na podstawie tekstu źródłowego <i>Co dziesiąty urzędnik UE jest Francuzem. Ilu Polaków pracuje w strukturach unijnych?</i>, Forsal.pl, przedstawia udział polskich urzędników w strukturach UE 	<p><i>Europejskiej</i> analizuje, jak z perspektywy czasu można ocenić nadzieje i obawy Polaków związane z przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej</p> <ul style="list-style-type: none"> – na podstawie danych z badań CBOS <i>Jakie są plusy członkostwa Polski w UE?</i> i <i>Jakie są minusy członkostwa Polski w UE?</i> przygotowuje argumenty „za” i „przeciw” do debaty 	<p>danych statystycznych i wyników badań opinii publicznej</p> <ul style="list-style-type: none"> – ocenia skutki europeizacji polskiej polityki zagranicznej – analizuje informacje na temat wpływu funduszy UE na rozwój swojego regionu i swojej gminy
<p>45. Polska polityka zagraniczna w strefie euroatlantyckiej</p>	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcia: <i>Program Partnerstwo dla Pokoju, misje stabilizacyjne, Polski Kontyngent Wojskowy (PKW), misje wojskowe w Iraku i Afganistanie, Polonia amerykańska, offset, stealth</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcia: <i>Północnoatlantycka Rada Współpracy, IFOR, SFOR, tarcza antyrakietowa</i> – przedstawia drogę Polski do NATO 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje polską politykę zagraniczną w obszarze euroatlantyckim – na podstawie tekstu źródłowego <i>Uzależniamy się od USA. Podpisaliśmy 123 umowy na dostawę sprzętu wojskowego</i>, „Business 	<ul style="list-style-type: none"> – porównuje wybrany przez siebie proponowany Pol-sce amerykański sprzęt wojskowy z ofertą innych państw – na podstawie danych z badań CBOS <i>Czy Pan(i) osobiście popiera</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia pozycję Polski w NATO – na podstawie danych z badań CBOS <i>Jak ogólnie określił(a)by Pan(i) relacje polsko-amerykańskie?</i> analizuje ww. stosunki polsko-amerykańskie

			Insider” wymienia korzyści i zagrożenia wynikające z kupowania przez polski rząd broni za granicą	<i>przynależność Polski do NATO, czy też jest temu przeciwny(a)?</i> przygotowuje argumenty do debaty między zwolennikami ścisłego sojuszu z USA a zwolennikami ścisłego sojuszu z Niemcami i Francją	– ocenia znaczenie sojuszu polsko-amerykańskiego
46. Działalność państwa polskiego na rzecz pokoju i demokracji	– wyjaśnia pojęcia: <i>plan Rapackiego, misje pokojowe ONZ, operacje wojskowe NATO, działania humanitarne, Międzynarodowe Siły Wsparcia Bezpieczeństwa, Międzynarodowe Siły Stabilizacyjne, operacje Unii Europejskiej, pomoc rozwojowa, Polskie Centrum Pomocy Międzynarodowej, pomoc humanitar-</i>	– wyjaśnia pojęcia: <i>plan Gomułki, UNEF II, UNDOF, UNTAG, UNTAC, UNIFIL, UNPROFOR, operacje IFOR i SFOR, operacja KFOR, operacja Amber Fox i Allied Harmony, operacja ISAF, operacja EUFOR Concordia, operacji EUFOR Althea, operacja morską EUNAVFOR MED SOPHIA, operacja UE EUNAVFOR,</i>	– przedstawia udział Polski w międzynarodowych misjach i operacjach militarnych – na podstawie tekstu źródłowego J. Ochojskiej <i>Zapomniane kryzysy humanitarne</i> , „Znak”, styczeń 2011, wyjaśnia, jak należy rozumieć pojęcie <i>zapomniany kryzys humanitarny</i> – na podstawie zamieszczonego schematu charakte-	– charakteryzuje polskie inicjatywy na rzecz pokoju i demokracji – na podstawie źródła kartograficznego charakteryzuje misje pokojowe ONZ, NATO i UE z udziałem Polski w styczniu 2020 r. – na podstawie źródła statystycznego analizuje wartość polskiej pomocy dwustronnej dla kra-	– analizuje i ocenia zaangażowanie Polski w misje pokojowe i operacje wojskowe w XXI w. – ocenia zaangażowanie państwa polskiego w niesienie pomocy humanitarnej i rozwojowej – omawia i ocenia relacje Polski z państwami pozaeuropejskimi

	<i>na, Dyrekcja Generalna Komisji Europejskiej ds. Pomocy Humanitarnej i Ochrony Ludności, Biuro Narodów Zjednoczonych ds. Koordynacji Pomocy Humanitarnej</i>	<i>MED IRINI, Oficjalna Pomoc Rozwojowa (ODA), Komitet Pomocy Rozwojowej OECD</i> – wyjaśnia różnice między pomocą humanitarną a pomocą rozwojową	ryzuje system udzielania pomocy rozwojowej	jów priorytetowych i top 10 w 2020 r. – porównuje i ocenia relacje Rzeczypospolitej Polskiej z dwoma wybranymi państwami pozaeuropejskimi na podstawie samodzielnie zebranych informacji	
47. Czy polskie władze właściwie realizują polską rację stanu? – dyskusja	– wyjaśnia pojęcie: <i>poliska racja stanu</i>	– przedstawia opinie dotyczące realizacji przez nasze władze polskiej racji stanu	– porównuje różne opinie dotyczące polskiej racji stanu	– przedstawia własne stanowisko wobec problemu polskiej racji stanu – ocenia i popiera własne stanowisko odpowiednimi argumentami	– formułuje i uzasadnia własne stanowisko na forum publicznym
48. Polska polityka zagraniczna – lekcja powtórzeniowa	jw.	jw.	jw.	jw.	jw.
49. Polska polityka zagraniczna – lekcja sprawdzająca	jw.	jw.	jw.	jw.	jw.

VI. Edukacja i praca					
50. Rozwój nauk społecznych	<p>– wyjaśnia pojęcia: <i>nauki społeczne, nauki humanistyczne, socjologia, stratyfikacja, więź społeczna, antropolog społeczny</i></p>	<p>– wyjaśnia pojęcia: <i>trójelementowa koncepcja stratyfikacji społecznej Maxa Webera</i></p> <p>– omawia dokonania pierwszych socjologów na świecie</p> <p>– przedstawia początki nauk społecznych na świecie</p>	<p>– charakteryzuje zasady badań antropologicznych według Bronisława Malinowskiego</p> <p>– na podstawie tekstu źródłowego F. Znanieckiego, <i>Socjologia wychowania</i>, Warszawa 1973, t. 1. s. 58–59, ocenia, na ile współczesnie są rozwinięte na świecie związki narodów w ujęciu przedstawionym przez Floriana Znanieckiego</p>	<p>– charakteryzuje dorobek polskich socjologów z przełomu XIX i XX wieku</p> <p>– na podstawie tekstu źródłowego: L. Kasprzyka, <i>Socjologia na tle innych nauk społecznych</i>, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny”, 1967, z. 2, s. 205, wykazuje podobieństwa i różnice w pracy socjologa i historyka</p>	<p>– ocenia wkład polskich badaczy w rozwój nauk społecznych</p> <p>– analizuje i ocenia, czy metody badań antropologicznych Bronisława Malinowskiego sprawdziłyby się w społeczności z wyspy Sentinel Północny</p>
51. Nauki społeczne i humanistyczne w Rzeczypospolitej Polskiej	<p>– wyjaśnia pojęcia: <i>prakseologia, nauki formalne, nauki empiryczne</i></p> <p>– wymienia współczesne dyscypliny wchodzące w skład nauk społecznych i humanistycznych</p>	<p>– wyjaśnia pojęcia: <i>Międzynarodowa Standardowa Klasyfikacja Edukacji (ISCED)</i></p> <p>– przedstawia funkcję nauk społecznych</p>	<p>– przedstawia genezę kształtowania się współczesnych nauk społecznych i humanistycznych</p> <p>– charakteryzuje obowiązujący w Polsce podział nauk społecznych i humanistycznych</p>	<p>– na podstawie danych zebranych przez GUS przedstawia dane o liczbie studentów nauk społecznych i humanistycznych w Polsce w ostatniej dekadzie oraz ocenia dynamikę</p>	<p>– na podstawie tekstu źródłowego M. Napiórkowskiego, <i>Humanista = inżynier od ludzi. Pomóż ci zaprojektować lepszą aplikację, firmę, budynek..., Mitologia Współczesna</i>, analizuje zalety</p>

			<ul style="list-style-type: none"> – na podstawie schematu zawartego w źródle Nauki społeczne i humanistyczne w Polsce. Analiza systemu, dobre praktyki, model promocji, red. M.K. Zwierzdzyński, Kraków 2018. s. 17–18, przedstawia podział nauk humanistycznych i społecznych zgodny z klasyfikacją ISCED 	<ul style="list-style-type: none"> prezentowanych zmian – na podstawie tekstu źródłowego: J. Szczepańskiego, <i>Dyscyplina nauk o polityce. Status teoretyczny i prawny</i>, „Społeczeństwo i polityka. Pismo edukacyjne”, 2013, t. 2, s. 10, analizuje, czy klasyfikacja nauk zaproponowana przez Augusta Comte’a i Wilhelma Windelbanda jest tożsama czy różna 	<ul style="list-style-type: none"> wykształcenia humanistycznego opisane w tekście – dokonuje analizy wybranej przez siebie dyscypliny z dziedziny nauk społecznych i humanistycznych, uwzględniając możliwości studiowania tej dyscypliny w kraju i za granicą, atrakcyjność ofert pracy dla absolwentów oraz znaczenie tej dyscypliny dla rozwoju społeczno-gospodarczego państwa
52. System szkolnictwa wyższego w Polsce i za granicą	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcia: <i>uczelnia publiczna, uczelnia niepubliczna, uczelnia zawodowa, system boloński, kategoria naukowa, studia stacjonarne, studia niestacjonarne, studia niestacjonarne w trybie za-</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcia: <i>uczelnia akademicka, Komisja Ewaluacji Nauki, System punktów ECTS, Internetowa Rejestracja Kandydatów (IRK)</i> – omawia Międzynarodową Standardową Klasyfikację 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje klasyfikację uczelni w Polsce – przedstawia specjalne rodzaje uczelni w Polsce – na podstawie danych z Rankingu Szkół Wyższych, Perspektywy 17.02.2022 r. cha- 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje zasady rekrutacji, które obowiązują na wybrane kierunki studiów w Polsce i Europie – porównuje uczelnie w Polsce i na świecie – na podstawie danych statystycz- 	<ul style="list-style-type: none"> – porównuje zasady rekrutacji na wybrany przez siebie kierunek studiów na trzech różnych uczelniach – na podstawie tekstu źródłowego S. Zdziebłowskiego, „<i>Lista szanghaj-ska</i>”: 10 polskich

	<p><i>ocnym lub wieczorowym, program Erasmus+, polskie ubezpieczenie zdrowotne (EKUZ)</i></p>	<p>Edukacji (ISCED) – przedstawia system szkolnictwa wyższego w Polsce w świetle ustawodawstwa krajowego i deklaracji bolońskiej</p>	<p>rakteryzuje czynniki, które powinny wpływać na miejsce uczelni w rankingu</p>	<p>nych: CBOS, http://link.operon.pl/bt, listopad 2019, s. 1. analizuje zmiany w preferencjach wyboru szkół przez polską młodzież oraz wskazuje prawdopodobne powody takich zmian</p>	<p><i>uczelni wśród 1000 najlepszych na świecie, „Bankier”, ocenia i uzasadnia, czy kryteria zastosowane w metodologii Academic Ranking of World Universities są obiektywne</i></p>
<p>53. Rola szkoły, edukacji pozaformalnej i nieformalnej</p>	<p>– wyjaśnia pojęcia: <i>edukacja formalna, edukacja pozaformalna, edukacja nieformalna, równość szans</i></p>	<p>– wyjaśnia pojęcia: <i>uzyskanie kwalifikacji, zmiany w systemie szkolnym</i> – wyjaśnia, według jakich zasad funkcjonuje współczesny system edukacyjny – omawia działania mające charakter edukacji pozaformalnej i nieformalnej, które powinny być podejmowane przez państwo, samorząd terytorialny i organizacje społeczne, aby zwiększyć równość szans w dostępie do edu-</p>	<p>– charakteryzuje przyczyny powstawania nierówności w dostępie do edukacji – przedstawia rolę szkoły we współczesnym, szybko zmieniającym się świecie – na podstawie danych statystycznych <i>Osoby w wieku 18–69 i 25–64 lata uczestniczące w kształceniu</i> przedstawia tendencje w kształceniu Polaków w badanym okresie z wykorzystaniem danych liczbowych</p>	<p>– porównuje edukację pozaformalną i nieformalną – na podstawie danych statystycznych: GUS, <i>Kształcenie dorosłych 2016</i>, Gdańsk 2018, s. 18, analizuje, jaka jest zależność między kształceniem a wiekiem w Polsce – na podstawie tekstu źródłowego <i>Edukacja i nierówność społeczne. Studium porównawcze na</i></p>	<p>– uzasadnia istotę równości szans w edukacji – dokonuje analizy kwestii zmian potrzeb edukacyjnych w kontekście zmian społecznych i politycznych – analizuje, z jakich powodów w Unii Europejskiej i Polsce coraz większą wagę przywiązuje się do edukacji pozaformalnej i nieformalnej – proponuje działania mające charakter edukacji nieformal-</p>

		kacji		<i>przykładzie Anglii, Hiszpanii i Rosji</i> , Kraków 2011, s. 12–13, rozważa, na ile problem przedstawiony przez autora tekstu odnosi się do polskich uwarunkowań edukacyjnych	nej, które zainteresowałyby uczniów
54. System edukacji a rynek pracy	<p>– wyjaśnia pojęcia: <i>kwalifikacje zawodowe, kadra nauczycielska, kształcenie ustawiczne, podnoszenie kwalifikacji, e-learning</i></p>	<p>– wyjaśnia pojęcia: <i>selekcja negatywna</i></p> <p>– omawia sposoby podnoszenia lub zmieniania swoich kwalifikacji zawodowych</p> <p>– przedstawia skutki, jakie może za sobą pociągać niedostosowanie systemu edukacyjnego do rynku pracy</p> <p>– wyjaśnia, jakie problemy pojawiają się przed uczniem w związku z wyborem szkoły</p> <p>– omawia, w jaki sposób można w Polsce podnosić</p>	<p>– na podstawie źródła statystycznego: <i>Przeprowadzone przez NIK badanie kwestionariuszowe z udziałem 5152 dyrektorów szkół</i> wskazuje na zagrożenia dla polskiej oświaty wynikające ze sposobów rozwiązywania problemów kadrowych w szkołach</p> <p>– na podstawie tekstu źródłowego Ustawa o systemie oświaty z dnia 7 września 1991 r., art. 3 ust. 17, wymienienia osoby, które</p>	<p>– analizuje schemat <i>Filary gospodarki opartej na wiedzy</i></p> <p>– na podstawie źródła statystycznego <i>Informacja o wynikach rekrutacji na studia na rok akademicki 2020/2021 w uczelniach nadzorowanych przez Ministra Edukacji i Nauki</i> analizuje najpopularniejsze kierunki na studiach stacjonarnych I stopnia i jednolitych studiach magister-</p>	<p>– analizuje, dlaczego uczenie się przez całe życie jest jednym z warunków sukcesu w karierze zawodowej</p> <p>– dokonuje analizy, dlaczego we współczesnym świecie przywiązuje się ogromną wagę do kształcenia ustawicznego</p>

		<p>kwalfikacje zawo- dowe</p>	<p>w świetle tego arty- kułu są objęte kształceniem usta- wicznym</p>	<p>skich w roku aka- demickim 2020/2021 – na podstawie danych statystycz- nych GUS: <i>Kształcenie doro- słych 2016</i> wyko- rzystując dane liczbowe, wskazu- je podobieństwa i różnice w zakresie motywacji do kształcenia w obu typach nauki</p>	
<p>55. Czy studia po- winny być płatne? – dyskusja</p>	<p>– wyjaśnia pojęcia: <i>odpłatność za stu- dia</i></p>	<p>– przedstawia opinie dotyczące postawio- nej tezy</p>	<p>– porównuje różne opinie dotyczące od- płatności za studia</p>	<p>– przedstawia wła- sne stanowisko wobec problemu zawartego w te- macie lekcji – ocenia i popiera własne stanowisko odpowiednimi argumentami</p>	<p>– formułuje i uza- sadnia własne sta- nowisko na forum publicznym</p>
<p>56. Edukacja i praca – lekcja powtórze- niowa</p>	<p>jw.</p>	<p>jw.</p>	<p>jw.</p>	<p>jw.</p>	<p>jw.</p>

57. Edukacja i praca – lekcja sprawdzająca	jw.	jw.	jw.	jw.	jw.
---	-----	-----	-----	-----	-----